

ДАВАЕННЫ МІНСК. АРХІТЭКТУРА(1919 -1941)

Прынята лічыць, што ў ходзе Вялікай Айчыннай вайны Мінск падвергся катастрафічных разбурэнняў, і ў выніку яго аднаўлення аблічча горада часам змяніўся да непазнавальнасці. Прадметам дадзенага дакладу з'яўляецца культура Беларусі даваеннага часу, у прыватнасці архітэктурна Мінска да вайны і пасля.

Вядома, што ў час Вялікай Айчыннай вайны горад быў практычна цалкам разбураны, і яго цяперашняе аблічча - вынік пасляваеннага будаўніцтва. Але не ўсе ведаюць, што маштабныя змены адбываліся ў сталіцы і да пачатку Вялікай Айчыннай вайны. У дарэвалюцыйны час губернскае горад Мінск значна саступаў у развіцці іншым беларускім гарадам, напрыклад Віцебску, імкнуча стаць цэнтрам Заходняй вобласці - новай адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкі Расіі, утворанай у чэрвені 1917 года. Тым не менш у 1919-м Мінск «вырваў ініцыятыву», стаўшы пасля цэнтрам БССР. У 1920-я гады ў БССР актыўна вывучалі культурная спадчына, якое дасталася маладой савецкай рэспубліцы ад эпохі «да гістарычнага матэрыялізму». На хвалі беларусізацыі - афіцыйнай палітыкі ўрада Савецкай Беларусі па ўкараненню ў дзяржапарэце беларускай мовы - павысіўся і цікавасць да беларускай гісторыі. Інстытут беларускай культуры (ў 1928 году рэарганізаваны ў Беларускаю акадэмію навук) з часоў адукацыі ў 1922 году збіраў і каталогізаваць звесткі аб шматлікіх помніках архітэктурны і археалогіі. У 1926 году камісія па захаванні помнікаў мастацтва і даўніны пры Інбелкультзе сфатаграфавала каля 300 славутасцяў, размешчаных па ўсёй тэрыторыі БССР. План першай савецкай гарадской рэканструкцыі быў распрацаваны ў 1926 году (дарэчы, самы ранні праектны план датаваны 1800 годам). Галоўнай задачай рэканструкцыі было пераўтварэнне гістарычна склалася прамавугольнай планіроўкі горада ў радыяльна-кальцавую (або па-іншаму радыяльна-веерную).

Гэтая сістэма была ў тым, што вуліцы адыходзілі ад цэнтра ў напрамку выездаў з горада. Першай значнай будаўнічым падзеяй даваеннага перыяду можна лічыць узвядзенне ў 1932 году ЦЭЦ №1. (Справа ў тым, што Менск вельмі моцна пацярпеў падчас не толькі Другі, але Першай сусветнай вайны. У горадзе адчуваўся востры дэфіцыт электраэнергіі. Яе не хапала нават для бытавых патрэб, а трэба было яшчэ аднаўляць разбураныя прадпрыемствы і наладжваць вытворчасць). Асаблівасцю Мінска тых часоў было тое, што ён меў два цэнтры - Нізкі рынак (суч. Плошча 8 Марта), дзе сыходзіліся дарогі з Барысава, Вільні, Койданава (суч. Дзяржынск), Магілёва і Ракава, і Высокі рынак (суч. Плошчу Свабоды), дзе перасякаліся дарога з ігумен (суч. Чэрвень) і адгалінаванне дарогі з Койданава. Другая рэканструкцыя Мінска была распрацавана ў 1933 годзе ў Ленінградскім філіяле "Гипрогора". Дзякуючы ёй у сталіцы з'явіліся такія аб'екты, як гасцініца «Беларусь» (пазней стала называцца «Свіслач»), Палац піянераў, Дом друку, Дом афіцэраў, Вялікі тэатр оперы і балета. У гэты ж перыяд быў спраектаваны і пабудаваны Дом урада. Да канца 1940 года плошча беларускай сталіцы дасягала 65,8 квадратных кіламетраў. Горад быў падзелены на 3 раёна: Сталінскі, Варашылаўскі і Кагановіцкі.

Спісок літаратуры

1. Біч М., Яноўская В., Рудовіч С. і інш. Энцыклапедыя гісторыі Беларусі.
2. Баландзін К.І. Гісторыя культуры Беларусі – 2014г.

Шелег Варвара Павловна, студэнтка кафедры зашчыты інфармацыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыоэлектронікі, varyasheleg14@gmail.com
Научный руководитель: Куракевич Наталья Ивановна, преподаватель кафедры гуманитарных дисциплин